

Ja maar, zal iemand zeggen, er zal dan toch wel wat achter zitten als de één van zelfonderzoek, de ander van zelfbeproeving of zelfkeuring spreekt.

Zeker, natuurlijk „zit” daar wat „achter”.

In de booze dagen, toen de geleerden nog latijn schreven (schrijven is wat anders dan lezen), en toen zij daardoor de kerk lieten verkommeren voor een groot deel, en een soldatenleger voor de, (trouwens toenmaals volstrekt ondenkbare) Kuypers en de Colijns met geen mogelijkheid konden vormen (zoodra geleerden latijn spreken, heeft Dr Colijn geen geuzen meer), in die booze dagen, zeg ik, zouden zij dadelijk de kwestie hebben behandeld met latijnsche termen. Zelfanalyse. Zelfcritiek. Zelfdiagnose. Zelfrubricatie. Zelftypeering. Zelfconsolatie. Zelfconsult. Zelfdiagnose. Zelftherapie. Zelffundatie. Zelfpersuasie. En wat dies meer zij.

Maar nu we geen latijn meer spraken en nu we — gezegend de massa der uitverkorenen Gods! — de „grote gemeente” in haar moedigheid erkennen, rollen de Nederlandsche woorden genoegelijk door elkaar.

Het is wel.

Maar wie dan voorlichting geven wil, rekene dan toch met den onvermijdelijken gang van het wetenschappelijke leven. De één kan dan in wetenschappelijk woordgebruik een voor het wetenschappelijk spraakgebied bedoelde preciese onderscheiding van woorden en termen begeeren, die de ander, op niet-wetenschappelijk terrein sprekende, nog nimmer heeft gemaakt. Dat is niets nieuws. Hoeveel dominees zijn er vandaag, die h.v. bij de behandeling van de zesde bede (leid ons niet in verzoeking) zeer nauwkeurig onderscheiden tusschen „verzoeking” en „beproeving”? „Verzoeking”, zoo zeggen ze dan, is eigenlijk satanisch. Maar „beproeving” komt van God. De ééne geschiedt met booze bedoeling, de andere met goede. Eerstgenoemde wil den nieuwen mensch doen bescheiden door den ouden, echt-satanisch, de tweede daarentegen wil den ouden mensch doen kruisigen, doodden en begraven door de opveerende kracht van den nieuwen. Ja, en zoo weten de dominees dan heel veel over „verzoeking” in scherpe onderscheiding van „beproeving”. En niet geheel uitgesloten moet het geacht worden, dat zij daarbij vooral een oog hebben geslagen in „E Voto”.

Toch spreekt de bijbel ¹⁾ soms van „beproeving” daar, waar volgens de theorie van den dominee eigenlijk „verzoeking” zou moeten staan. En omgekeerd.

Is nu die dominee te laken? En moet men nu zeggen: hij wil de „verzoeking” niet God toeschrijven; de bijbel doet het soms wel; ergo, schrijf een brochure: verzoeking noodzakelijk?

Welneen; die dominee heeft voor de wetenschappelijke distinctie en de paedagogische kracht zijner woorden een onderscheiding ingevoerd in zijn theologisch spraakgebruik, welke de Schrift in haar levendige, niet-wetenschappelijk ingekleede taal niet in al haar woordgebruik heeft opgenomen, schoon de Schrift ongetwijfeld de gedachten van „E Voto” en van den dominee in dezen heeft bestuurd en geleid.

Aan iets dergelijks zou ik nu ook hier willen gedacht zien.

Als de één nadrukkelijk de zelfonderzoek van de zelfbeproeving onderscheiden hebben wil in zijn wetenschappelijk spraakgebruik, en dan b.v. deze aanvaardt, doch géne verwerpt, dan is de ander nog niet klaar met te zeggen: hij verwerpt de zelfonderzoek (zelfbeschouwing), die de Schrift toch wel degelijk vereischt; ergo, schrijf een brochure: zelfonderzoek noodzakelijk! Want het zou best kunnen zijn, dat de aldus bestredene datgene, wat hij voor zich met de „zelfbeproeving” bedoelt, in de Schrift zelf gevonden meent te hebben, en derhalve slechts uit exegetische en didactische nauwkeurigheid drift het onduidelijke woord „zelfonderzoek” liever vermijdt en de bijbelsche „zelfbeproeving” ook in zijn spraakgebruik tot haar recht wil laten komen.

En ongetwijfeld kan dan zoo iemand onder zijn broeders opstaan, vragende: „Is er geen oorzaak?”, en daarin den broeders een heuschen dienst doen. Al ware het alleen maar reeds hierom, dat het begrip „beproeving” meer begrens is, tegenover het algemeener begrip van „onderzoek”. Zelfontleding, zelfanalyse, zelftypeering, wat kan men daar al niet van maken? Neem het eerste het beste verloofde paartje bij u onder de schemerlamp, en heb dan zelf een dosis psychologische wijsheid veroverd, — tien tegen één, dat zij den armen stakers éven gemakkelijk kunt „bewijzen”, dat hun jonge liefde écht is, als, dat ze de ware liefde niet is. De psychologische vakman weet, dat hij in dezen veel vernag; en de jongelui hebben ’t misschien zelf al lang, vóór hij hen onder de schemerlamp genood had, heel vaak zich afgevraagd: is ’t wel de echte liefde bij ons? — hoewel ze ’t toch maar niet laten konden, naar elkaar weer toe te komen, zoo vaak ’t maar even kon. Welnu, met deze feiten voor ogen kan iemand aan zelfbeproeving als theologisch-homiletischen vakterm de voorkeur geven boven „zelfonderzoek”, wetende, dat dit laatste neerkomen kan op zekere zelfanalyse, die geloofsvragen afhandelen wil met psychologische vakkennis, en welke? Al mij, al mij, als ik aan de eenvoudigen en ook aan vele geleerden denk. En aan mij zelf... al mij, wat is mijn psychologische vakkennis?

▼

Het bovenstaande had geen andere bedoeling dan de gevaren, die Dr Impeta's titel voor den onderlingen vrede in zich bergt, aan te wijzen en zoo mogelijk te bezweren.

We stellen ons voor, in enkele artikeltjes eenige opmerkingen ten beste te geven over de door bedoelde

1) 't is niet alleen kwestie van vertaling.

brochure opgeworpen kwestie. We zullen dat doen, niet in een reeks van genummerde vervolgartikelen, doch in losse artikelen, telkens met een anderen titel. Dat schijnt ons prettiger, vooral in den komkommertijd.

K. S.

Polemiek.

Een lezer zendt mij een knipsel uit „Calvinistisch Weekblad”. Daarin wordt geciteerd hetgeen Ds B. Telder heeft geschreven onder meer over het sterven en den toestand na den dood. Het „Calv. Weekblad” voegt er enkele woorden aan toe, waaruit duidelijk blijkt, dat naar de meening van dit orgaan Ds Telder ingaat tegen de belijdenis. Mijn lezer wijst er op, dat in Bayneck, „Geref. Dogmatiek” deel 4, blz. 576/7, zoo ongeveer woordelijk hetzelfde staat als Ds Telder schreef. Bij vergelijking constateerde ik, dat die lezer gelijk had.

Hier is dus een blad, dat de wereld inging onder de leus: „Wij polemiseren niet”; het doet dat echter reeds maandenlang, maar wanneer het op deze wijze gebeurt komt het gereformeerde leven niet verder. Men moet niet nerveus worden.

K. S.

„Harde dogmatismen”.

In „Libertas ex Veritate”, orgaan der S.S.R. (vereniging van gereformeerde studenten aan openbare hoogeschoolen) komt een artikel voor van den heer J. W. Bruins, dat even de aandacht vraagt.

Niet zoozeer, wijl de schrijver toont, niet te kunnen waardeeren, dat een „kerkelijk hoogleraar” bij een samenspreking, niet tusschen Kampen en Amsterdam, doch over „actuele vragen” opkomt voor zijn studenten, en dus een plaats verkiest, die aan de studenten van Kampen gelijke mogelijkheid biedt tot bijwoning der conferentie als aan hun collega's te Amsterdam, — want zulke „musschen” is het niet waard, uit den boom weg te schieten.

Neen, de reden, om over zijn artikel iets te zeggen, ligt in iets anders; dat beteekenis kreeg, doordat „De Rotterdammer” de opmerking van den heer Bruins doorgaf.

We lezen:

In het vorige nummer van „Libertas ex Veritate” meldt het Uniebestuur onder andere:

„dat het op 9 Mei een conferentie heeft bijeen geroepen tusschen de afgevaardigden van de Senaten van N.D.D. en F.Q.I. en het Uniebestuur, teneinde het voorstel tot samenwerking door middel van een stichting te bespreken;

dat op deze conferentie de pogingen tot samenwerking geheel zijn mislukt, als gevolg van het feit, dat de Senaat van F.Q.I. van meening was, dat hun corps niet kon samenwerken met de beide andere corpora, als deze samenwerking niet tot grondslag heeft de Drie formulieren van Eenigheid volgens de nadere interpretatie van de Synode van Assen”.

Of deze voorstelling van zaken, met name wat betreft het „mislukken” van de „pogingen tot samenwerken”, juist en volledig is, laat ik buiten bespreking; want ik beschik niet over de noodige gegevens, om hierover te schrijven in het openbaar.

Opmerking verdient evenwel, dat de schrijver opmerkt:

Wat zouden we naar binnen en naar buiten meer kracht kunnen bijzetten, wat zouden we werkelijk sterker zijn, innerlijk en uiterlijk!

Wat zouden de toestanden minder gecompliceerd zijn, wanneer het congres-werk, de orgaan-actie, de jeugdbeweging en het internationale Calvinistische studentendom werden behartigd door de drie Senaten, die daarvoor een speciale afvaardiging van twee personen naar de gemeenschappelijke vergaderingen zonden.

En even later:

Het studentenkorps te Kampen wil alleen een Stichting of Federatie, wanneer deze tot grondslag heeft de Drie Formulieren van Eenigheid, volgens de nadere interpretatie van de Synode van Assen.

F.Q.I. moet ons nu toch eens aantoonen:

a. waarom zij een grondslag voor een stichting of federatie überhaupt noodzakelijk acht, gezien het bestaan van de corpora F.Q.I., N.D.D. en S.S.R.;

b. waarom zij voor een Gereformeerde studenten-federatie of voor een Stichting de grondslag der S.S.R. met name de Drie Formulieren van Eenigheid, involdende acht en het noodzakelijk vindt om de besluiten, die destijds door de Asser Synode zijn genomen, op te nemen in de grondslag-formule.

Tenslotte citeeren we nog:

Laat men mogen bedenken, dat de goede christelijke verhoudingen van Nederland kunnen worden verstoord door een starre verobjectivering en een doodelijk heen en weer geargumenteer over kleine zaken. En nu het overal begint te kraken en te scheuren is het goed om de subjectieve zijde van ons gemeenschapsleven even goed te belichten, als tegenwicht voor de harde dogmatismen die ons bedreigen gaan.

De S.S.R. zal er niet alleen voor waken, dat deze scheuren worden doorgetrokken binnen haar geleerden, doch zij zal er ook toe meewerken, voor zoover het althans in haar vermogen ligt, om de diagnose zuiver te stellen en het kwaad te bezweren, voordat het zich in haar volle zwaarte demonstreert en het te laat is.

„Harde dogmatismen” derhalve.

Tegenover dit „harde” woord stel ik een andere meening. Ik geloof, dat wie niet ziende blind is, erkennen moet, dat de „nadere interpretatie” van Assen wel zeer noodzakelijk is geweest. De senaat van het Kamper Studentencorps heeft dan ook niet verklaard, dat de „drie formulieren” niet voldoende zijn, maar zeer nuchter nota genomen van het feit, dat velen, die zeggen op dien grondslag te staan, het in feite toch niet doen; dat derhalve een nadere interpretatie (of handhaving)

van die formulieren van eenigheid noodig was, om de „eenigheid” op een bepaald punt, van ingrijpend belang te handhaven, en werkelijk te maken, tegenover bestaande toestanden, die de belijdenis tot een doode letter maakten. Wat sinds Assen geschied is, toonde duidelijk, dat er van anti-Assensche zijde op dogmatisch, en ethisch gebied theorieën verkondigd worden, die tegen de belijdenis en haar onderstellingen rechtstreeks ingaan; en dat dit van ruïneerende beteekenis is voor heel het christelijke leven, voor alle terreinen, waarop de studenten van eertijds een leidende positie innamen en blijven innemen.

En daarom verblijdt ons de houding van het Kamper studentencorps. Het maakt geen scheiding, doch constateert ze; geeft den weg der waarachtige eenheid aan; bindt niemand kerkelijk, want dat Assen gelijk had, kan men constateeren, onverschillig tot welke kerk men behoort; en het isoleert noch anderen, noch zichzelf, doch wijst alleen maar aan, dat er zijn, die zich niet hebben losgemaakt van de gereformeerde „eenigheid”, en derhalve zijn uitgegaan van de gemeenschap, waartoe ze eens behoorden, toen de drie formulieren nog inderdaad basis van „eenigheid” waren.

Hulde aan dezen moed, en deze nuchterheid. Hulde aan wie het er voor over hebben, een deel van den smaad der ouden te dragen in hun jeugd.

K. S.

Calvinistische Litteratuurbeschuwing.

III.

Ditmaal komen allereerst twee andere gedichten uit den meergenoemden bundel¹⁾ van Roel Houwink ter sprake.

UIT-VAART.

Voorbij, voorbij, de wereld drijft voorbij; er is geen oever in dit grijze, dunne licht te zien, geen ankerplaats, geen stille kreek waar onze last bezinken kan eer één het weet.

Te laat, te laat, wij drijven elken havenmond naar open zee; de branding heukt op onze kiel, het zeil, het zeil gaal overstag, de mast breekt af en boot na boot slaat in de grauwe golven om.

Te laat, voorbij — maar op het water staat een man en is één woord slechts: — Kom!

Men zal mij toegeven: sterk suggestieve verzen, door kracht van fantasie en rythme. Het meedoogenloos stroomgeweld, het beangstigend voortglijden, het vergaan van boot na boot en dan de raadselachtige figuur, opdoemend op den achtergrond van het wijde perspectief, de verbeelding alleen al boeit en beklempt.

Merkwaardig is ook het rythme, vooral in het middenstuk. Breed verglijdt de eerste regel in nauwend contrast met de korte dreiging van de volgende. Dan twee feller bewogen verzen en een korte regel, die het einde spelt, zoo niet brengt. Eindelijk, alsof de dichter zijn gedachten losrukt van eigen gevaar om heel het watervlak met zijn blik te omvamen, eindigt het breed centonig „en boot na boot slaat in de grauwe golven om”.

We zouden er op kunnen wijzen, hoe de verbouw in het derde gedeelte alle aandacht concentreert op het ééne woord „Kom!” dat met magische kracht de wanhopige zeylers trekt. Al zij we niet van meening, dat de onregelmatige bouw en de rijmlooze versvorm navolging verdienen.

De voorstellingen die de dichter bij ons oproept, laten zich niet gemakkelijk in één beeld vereenigen. Wat drijft is eerst de wereld; geen wonder, dat oever noch ankerplaats in ’t zicht komt. Daarna echter zijn wij het die henendrijven en nu, op zich zelf volkomen verstaanbaar, vlak langs havenmonden, zoo dicht, dat de branding ons bespringt. Zoowel het beeld als de gedachte zijn hierdoor zeer tot schade van het geheel, in ’tongereede geraakt. Ze vloelen hier overigens meer dooreen dan ineen. Men leze slechts den vierden en den vijfden regel, welker duidelijkheid er door wordt geschaad.

Aan het belangrijkste van het gedicht kwamen we nog niet toe. Dat het vorm-inhoud-schema zijn bezwaren meebrengt, beteekent niet, dat iedere poging tot onderscheiding van een gedachte en haar uitdrukking doel- of vruchteloos zou zijn. Hier wil de dichter naar alle waarschijnlijkheid ongeveer het volgende zeggen: Wij, menschenkinderen „vliegen daarheen” door den tijd naar de eenwigheid. Hier rust noch redding; schipbreuk lijden we de een na den ander. Is er hoop voor de toekomst? Het eenige, dat hierop te zeggen valt is: Eén roept ons.

Wie met den man op het water wordt bedoeld, wordt niet geheel duidelijk, al kunnen we er naar

1) Witte Velden.

assen. In he
ook voor d
telisch woor
delijke re
gegeen gesp
in de luc
Uitgaande
van den dich
stellen we o
schelijk leven
van. Wel lee
met haar bej
gen: die den
heid? Ze k
en „schipbre
maar alleer
niet hebben u
De schoonh
aan den
lijken tegenb
„Uitvaart”, h
liever schrijv
ducht”?, na
En ledig wr
heidreef ik
Maar, bij Uw

En 't bloed d
toevlucht
sch, open mij
Dit is gelo
labbelzinnig

Vanheen wi
de wind steel
de laatste ho
er 't daagt is
Gij zwijgt. Sto
op onze trage
en door het é
gaan wij, verr

Er is aan om
geen pronk vi
en toch: Gij
weerspanniger
naar 't stroon
De gedachte
God jaagt zijn
als blind vee
dan, de eeu
Het in wezer
door geen sch
maakt scheid
brede ontvang
tasheid, vre
schenkt, reeds
gaande worde
leerlijkheid te
Het is niet in
dat is Godont
dieren worden
spraak van de
Wanneer we
na oog niet
brekkend verm
wel zeer laf, h
als we, daard
ren waardeere
schien door
Wat hier gescl
maar de heerl
Dat we zoo
geschiedde min
aan concrete v
richting, naar
den door hen
opperste norm
Gods Waarhei
nemen in aesth

Van Roel H
hoeve—Van Oc
„Goudenroede”
omdel, zoo kl
woon”, dat he
wie duisterhei
angheid aanz

De adel va
hoog te ho
en Zijn ste
met ontso

2) 1 Cor. 14: 9.
3) 1 Joh. 2: 17.
4) Hebr. 2: 1, v
5) 1 Tim. 1: 19.
6) Hebr. 6: 19.
7) K. D., VI, 82.
8) 2 Cor. 3: 18.